

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concordia. Pia Et Vnanimi Consensv repetita Confessio
fidei & doctrinæ Electorum, Principvm Et Ordinvm Imperii,
atq[ue] eorundem Theologorum, qui Augustanam
Confessionem amplectuntur**

Lipsiæ, 1606

Ex Historiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35443

igitur Paulus clarè testetur, se ne voluisse quidem requirere Confirmationem Petri, etiam cum ad eum venisset: docet auctoritatem Ministerij à verbo Dei pendere, & Petrum non fuisse superiorem cæteris Apostolis, nec vnius Petri ordinationem aut confirmationem requirendam esse.

1. Corinth. 3. Paulus exæquat ministros, & docet Ecclesiam esse supra ministros. Quare Petro non tribuitur superioritas aut dominatio supra Ecclesiam, aut reliquos ministros. Sic enim ait: Omnia vestra sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cephæ, id est, Nec cæteri ministri, nec Petrus sibi sumat dominationem, aut superioritatem supra Ecclesiam, non onerent Ecclesiam traditionibus, non valeat vllius auctoritas plus quam verbum, non opponatur auctoritas Cephæ contra auctoritatem aliorum Apostolorum, sicut argumentabantur tempore; Cephæ hoc obseruat, qui est superior Apostolus, Ergo & Paulus & cæteri debent hoc obseruare. Hunc prætextum Paulus detrahit Petro, & negat eius auctoritatem anteferendam esse cæteris, aut Ecclesie,

EX HISTORIIS.

Nicæna Synodus ordinavit, vt Alexandrinus Episcopus curaret Ecclesias in Oriente, & Romanus Episcopus curaret suburbanas, hoc est, eas, quæ in prouincijs Romanis in Occidente erant. Hinc primùm humano iure, hoc est, ordinatione Synodi creuit auctoritas Romani Episcopi: iam si Romanus Episcopus habuisset iure diuino superioritatem: non licuisset Synodo detrahere ei aliquid iuris, & in Alexandrinum transferre, imò omnes Orientis Episcopi perpetuò debuissent petere ordinationem & confirmationem à Romano.

Item, Synodus Nicæna constituit, vt Episcopi eligerentur a suis Ecclesijs, præsentem aliquo vicino Episcopo, aut pluribus. Idem seruatum est etiam in Occidente

& in

& in Latinis Ecclesiis, sicut testatur Cyprianus & Augustinus. Sic enim ait Cyprianus in Epistola 4 ad Corneliū. Propter quod diligenter de diuina traditione & Apostolica obseruatione seruandum est & tenendum, quod apud nos quoq; & ferè in omnibus prouinciis tenetur, vt ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem, cui præpositus ordinatur, Episcopi eiusdem prouinciæ proximi quiq; conueniant, & Episcopus deligatur, plebe præsentē, quæ singulorum vitam plenissimè nouit: quod & apud nos factum videmus in Sabini collegæ nostri ordinatione, vt de vniuersæ fraternitatis iussu, & de Episcoporum, qui in præsentia conuenerant, iudicio Episcopatus ei deferretur, & manus ei imponeretur. Hunc morem Cyprianus vocat diuinam traditionem, & Apostolicam obseruationem, & affirmat ferè in omnibus prouinciis obseruari. Cùm igitur nec ordinatio, nec confirmatio à Romano Episcopo peteretur in maxima orbis parte, in Græcis & Latinis Ecclesiis: satis apparet, Ecclesias tunc non tribuisse superioritatem & dominationem Romano Episcopo.

Superioritas illa est impossibilis: Nam impossibile est, vnum Episcopum esse inspectorem Ecclesiarum totius orbis terrarum, aut Ecclesias in vltimis terris sitas petere ab vno ordinationem. Constat enim, regnū Christi dispersum esse per totum orbem terrarum: hodieq; multæ sunt Ecclesiæ in Oriente, quæ non petunt à Romano Episcopo ordinationem aut confirmationem, Itaq; superioritas illa cùm sit impossibilis, & non agnouerint eam Ecclesiæ in maxima parte orbis: satis apparet, non institutam esse.

Multæ veteres Synodi sunt indictæ & habitæ, in quibus non præsedit Romanus Episcopus, vt Nicena & pleræq; aliæ. Id quoq; testatur, quòd Ecclesia tunc non agnouerit primatum seu superioritatem Romani Episcopi.

Hieronymus inquit: Si autoritas quæritur, orbis maior vrbe. Vbicunq; Episcopus fuerit, siue Romæ, siue Eugubij, siue Constantinopoli, siue Regij, siue Alexandria, eiusdem meriti est, & eiusdem sacerdotii, &c.

Gregorius scribens ad Alexandrinum Patriarcham, vetat se appellari vniuersalem Episcopum. Et in Regestis dicit, in Synodo Chalcedonensi oblatum esse primatum Romano Episcopo, nec tamen acceptum.

Postremo, quomodo potest Papa iure diuino esse supra totam Ecclesiam, cum Ecclesia habeat electionem, & paulatim mos inualuerit, vt Romani Episcopi ab Imperatoribus confirmarentur?

Item, cum diu fuissent certamina de primatu, inter Romanum & inter Constantinopolitanum Episcopum, tandem Phocas Imperator constituit, Romano Episcopo tribuendum esse primatum. Quod si Ecclesia vetus agnouisset Romani Pontificis primatum, hæc contentio non incidere potuisset, nec fuisset opus decreto Imperatoris.

Sed obiiciunt quædam dicta, videlicet: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, Item: Tibi dabo claues, Item: Pasce oues meas, & alia quædam. Cum autem hæc tota controuersia, copiose & accuratè tractata sit alibi in libris nostris, nec recenseri omnia hoc loco possint: referimus nos ad ea scripta, eaq; præ repetitis habere volumus, breuiter tamen respondebimus de interpretatione.

In omnibus illis dictis, Petrus sustinet personam communè toti cœtus Apostolorum, sicut ex ipso textu apparet, Nam Christus interrogat non vnum Petrum, sed ait: Vos quem me esse dicitis? Et quod hic singulari numero dicitur: Tibi dabo claues, Quicquid ligaueris: alibi plurali numero dicitur: Quicquid ligaueritis, &c. Et in Iohanne: Quorum remisistis peccata, &c. Hæc verba testantur, pariter omnibus Apostolis trad

clau

claves, & pariter mitri omnes Apostolos. Ad hæc necesse est fateri, quod claves non ad personam vnus certi hominis, sed ad Ecclesiam pertineant, vt multa clarissima & firmissima argumenta testantur. Nam Christus de clauibus dicens Matth. 18. addit: Vbicunq; duo vel tres consenserint super terram, &c. Tribuit igitur principaliter, claves Ecclesiæ, & immediatè: sicut & ob eam causam Ecclesia principaliter habet ius vocationis. Itaq; necesse est in illis dictis, Petrum sustinere personam totius cœtus Apostolorum. Quare non tribuunt aliquam prærogatiuam seu superioritatem, seu dominationem Petro.

Quod verò dictum est: Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: certè Ecclesia non est ædificata super autoritatem hominis, sed super ministerium illius professionis, quam Petrus fecerat, in qua prædicat Iesum esse Christum filium Dei. Ideo alloquitur eum tanquam ministrum: Super hanc petram, id est, super hoc ministerium. Porro ministerium noui Testamenti non est alligatum locis & personis, sicut ministerium Leuiticum: sed est dispersum per totum orbem terrarum, & ibi est, vbi Deus dat dona sua, Apostolos, Prophetas, Pastores, Doctores: nec valet illud ministeriū propter vllius personæ autoritatem, sed propter verbū à Christo traditum. Et hoc modo, non de persona Petri, interpretantur plurimi ex sanctis Patribus hanc sententiam (super hanc petram) vt Origenes, Cyprianus, Augustinus, Hilarius, & Beda.

Sic ait Chrysostronus: super hanc Petram, non super Petrum. Non enim super hominem, sed super fidē Petri, ædificauit Ecclesiam suam. Quæ autem erat fides? Tu es Christus filius Dei viui. Et Hilarius: Petro reuelauit pater, vt diceret: Tu es Filius Dei viui. Super hanc igitur confessionis petram, Ecclesiæ ædificatio est: hæc fides Ecclesiæ fundamentum est.

Et hoc quod dicitur: *Pasce oves meas.* Item, *Dilige me plus his?* Hinc nondum sequitur, peculiarem superioritatem Petro traditam esse. Iubet eum *pasce*, hoc est, docere verbum, seu Ecclesiam verbo regere, quod habet Petrus commune cum cæteris Apostolis.

Secundus articulus magis etiã perspicuus est, quod Christus dederit Apostolis tantum potestatem spiritua-lem, hoc est, in mandatũ docendi Evangelij, annuncian-di remissionem peccatorum, administrandi Sacramen-ta, excommunicandi impios sine vi corporali: nec de-dedit potestatem gladij, aut ius constituendi, occupan-di, aut conferendi regna mundi. Christus enim ait: *Ite, docentes seruare ea, quæ præcepi vobis.* Item: *Sicut misit me Pater, ita & ego mitto vos.* Constat autem, Christum non esse missum, vt gladium gereret, aut re-neret regnum mundanum, sicut ipse inquit: *Regnum meum non est de hoc mundo.* Et Paulus ait: *Non do-minamur fidei vestræ.* Item: *Arma militiæ nostræ non sunt carnalia, &c.*

Quod igitur Christus in passione spinis coronatur, & producitur deridendus in regia purpura: significa-tum est fore, vt spreto regno spirituali, hoc est, oppres-so Evangelio, constituatur aliud mundanum regnum, prætextu potestatis Ecclesiasticæ. Quare Bonifacij Octauj constitutio, & cap. *Omnes distinct.* 22. & si-miles sententiæ, sunt falsæ & impiæ, quæ contendunt, iure diuino Papam esse Dominum regnorum mundi. Ex qua persuasione, tenebræ in Ecclesiam horribiles inuectæ sunt: deinde etiam magni in Europa motus orti. Neglectum est enim ministerium Evangelij: ex-tincta est notitia fidei, & regni spiritualis: Christiani iustitia putabatur esse illa externa Politia, quam Papi constituisset. Deinde Papæ rapere ad se Imperia cepe-runt, transtulerunt regna, vexarunt iniustis excommu-nicationibus & bellis ferè omnium nationum Reges in

Euro-

Europa, sed maximè Imperatores Germanicos, aliàs vt occuparent Italicas ciuitates, aliàs vt Episcopos Germaniæ redigerent in suam seruitutem, & eriperent Imperatoribus collationem. Imò etiam in Clementina scriptum est: Vacante imperio, Papam esse legitimum successorem. Ita Papa non solum dominationem contra mandatum Christi inuasit, sed etiam Tyrannicè prætulit se omnibus Regibus. Nec tantum in hac re factum ipsum reprehendendum est, quantum illud detestandum, quòd prætexit autoritatè Christi, quòd clauis ad regnum mundanum transfert, quòd salutem alligat ad has impias & nefarias opiniones, cum ait, de necessitate salutis esse, vt credant homines, iure diuino hanc dominationem competere. Hi tanti errores cum obscurent fidem & regnum Christi, nullo modo dissimulandi sunt. Euentus enim ostendit, eos fuisse magnas pestes Ecclesiæ.

TER T I O loco hoc addendum est. Etiam si Romanus Episcopus diuino iure primatù & superioritatem haberet: tamen non debetur obedientia his Pontificibus, qui defendunt impios cultus, idolatriam, & doctrinam pugnantem cum Euangelio: Imò tales Pontifices, & tale regnum, haberi debent tanquam anathema, sicut Paulus clarè docet: Si Angelus de cælo aliud Euangelium doceret, præter id, quod vos docui, anathema sit. At in Actis: Oportet DEO magis obedire quam hominibus. Idem & Canones clarè docent, hæretico Papæ non esse obediendum. Leuiticus Pontifex iure diuino erat sumus sacerdos: & tamen impijs Pontificibus non erat obediendum, vt Ieremias & alij Prophetæ dissentiebant à Pontificibus, Apostoli dissentiebant à Caipha, nec debebant ei obedire.

CONSTAT autem, Romanos Pontifices cum suis membris defendere impiam doctrinam & impios cultus. Ac planè notæ Antichristi competunt in regnum

regnum

regnum Papæ & sua membra. Paulus enim ad Thes-
 lonicenses describens Antichristum, vocat eum aduer-
 sarium Christi, extollentem se super omne, quod dicitur
 aut colitur Deus, sedentem in templo Dei, tanquam
 Deum. Loquitur igitur de aliquo regnante in Ecclesia
 non de Regibus Ethnicis: & hunc vocat aduersarium
 Christi, quia doctrinam pugnantem cum Euangelio
 excogitaturus sit, & is arrogabit sibi autoritatem diu-
 nam. Primùm autem constat, Papam regnare in Eccle-
 sia, & prætextu Ecclesiasticæ autoritatis & ministræ
 sibi hoc regnum constituisse. Præterit enim hæc verba
 Tibi dabo claves. Deinde doctrina Papæ multipliciter
 pugnat cum Euangelio, & arrogat sibi Papæ autori-
 tem diuinam tripliciter: Primùm, quia sumit sibi ius
 mutandi doctrinam Christi, & cultus à Deo institutos,
 & suam doctrinam & suos cultus vult obseruari tanquam
 diuina. Secundò, quia sumit sibi potestatem, non so-
 lum ligandi, & soluendi in hac vita, sed etiam sumit si-
 bi ius de animabus post hanc vitam. Tertio, quia Papam
 non vult ab Ecclesia aut ab vllò iudicari, & ante se suam
 autoritatem iudicio Conciliorum, & totius Eccle-
 siæ. Hoc autem est se DEVM facere, nolle ab Ecclesia
 aut ab vllò iudicari. Postremo, hos tam horribiles erro-
 res & hanc impietatem defendit summa sæuitia, &
 interficit dissentientes.

Hæc cum ita sint, cauere omnes Christiani debent
 ne fiant participes impiæ doctrinæ, blasphemiarum, &
 iniustæ crudelitatis Papæ. Ideo Papam cum suis mem-
 bris, tanquam regnum Antichristi, deserere & execra-
 ri debent, sicut Christus iussit: Cauete à Pseudoprophetis.
 Et Paulus iubet, impios Doctores vitandos & ex-
 terandos esse, tanquam anathemata. Et 2. Cor. 6. au-
 te sitis consortes infidelium, quæ est enim societas
 lucis & tenebrarum?

DISSIDERE à consensu tot gentium, & dici scilicet

maticos graue est. Sed autoritas diuina mandat omni-
 bus, ne sint socij & propugnatores impietatis & iniu-
 stitiae. Ideo satis excusatae sunt conscientiae no-
 strae: sunt enim manifesti errores regni Papae. Et scri-
 ptura tota voce clamat, errores illos esse doctrinam
 demoniorum & Antichristi. Manifesta est idolatria in
 prophanatione Missarum: quae cum alia vitia habent,
 tum ad turpissimum quæstum impudenter collatae
 sunt. Doctrina de Pœnitentia prorsus deprauata est à
 Papa, & à suis membris. Docent enim remitti peccata
 propter dignitatem nostrorum operum. Deinde iubent
 dubitare, an contingat remissio. Nusquam docent, quòd
 gratis propter Christum remittantur peccata, & quòd
 hac fide consequamur remissionem peccatorum. Ita
 gloriam Christi obscurant, & conscientijs firmam con-
 solationem eripiunt, & abolent veros cultus, videlicet
 exercitia fidei luçantis cum desperatione. Obscura-
 uerunt doctrinam de peccato, & finxerunt traditione
 de enumeratione delictorum, parientem multos erro-
 res & desperationem, affinxerunt satisfactiones, quibus
 etiam obscurauerunt beneficium Christi. Ex his natae
 sunt indulgentiae, quae sunt mera mendacia, quæstus
 causa excogitata. Deinde inuocatio sanctorum quan-
 tos abusus, & quam horrendam idolatriam peperit?
 Quanta flagitia orta sunt ex traditione de Coelibatu?
 Quantas tenebras offudit Euangelio doctrina de Vo-
 tis? Ibi finxerunt, vota esse iustitiam coram Deo, & me-
 reri remissionem peccatorum. Ita transfulerunt bene-
 ficium Christi in humanas traditiones, & penitus ex-
 tinxerunt doctrinam de fide. Finxerunt, nugacissimas
 traditiones esse cultus Dei, & perfectionem, & prætu-
 lerunt eas operibus vocationum, quas Deus requirit
 & ordinauit. Neq; hi errores sunt existimandi leues:
 ledunt enim gloriam Christi, & afferunt perniciem a-
 nimabus, nec possunt dissimulari.

DEINDE ad hos errores accedunt duo ingenti peccata: Primum, quòd defendit errores illos inuita læuitia & supplicijs: Alterum, quòd iudicium eripit Ecclesiæ, nec sinit ritè iudicari Ecclesiasticas contro uersas: imò contendit, se supra Concilium esse, & decreta Conciliorù rescindere posse, sicut interdum impudenter loquuntur Canones. Sed multò impudentius hoc factum esse à Pontificibus, exempla testantur. 9. quæstione 3. ait Canon: Nemo iudicabit primam sedem. Neq; enim ab Augusto, neq; ab omni Clero, neq; à Regibus, neq; à populo iudex iudicatur. Duplicem Tyrannidem exercet Papa, defendit errores suos vi & homicidijs, & vetat cognitionem. Hoc posterius etiã plus nocet, quàm vlla supplicia. Quia sublato verò iudicio Ecclesiæ, non possunt tolli impia dogmata, & impij cultus, & multis seculis infinitas animas perdunt.

CONSIDERENT igitur pij tantos errores regni Papæ, & Tyrannidem, & cogitent primùm abiiciendos esse errores, & amplectendam esse veram doctrinam propter gloriam Dei, & ad salutem animarum.

Deinde cogitent etiam, quantum scelus sit, adituus re iniustam crudelitatem, in interficiendis sanctis, quorum sanguinem Deus haud dubiè vlciscetur.

In primis autem oportet præcipua mēbra Ecclesiæ Reges & Principes, consulere Ecclesiæ, & curare, vt errores tollantur, & conscientiæ sanentur, sicut Deus nominatim Reges hortatur: Et nunc Reges intelligite erudimini, qui iudicatis terram. Prima enim cura Regi esse debet, vt ornent gloriam Dei. Quare indignissimū fuerit, eos conferre auctoritatem & potentiam suam, a confirmandam idolatriam, & cætera infinita flagitia, ad faciendas cædes sanctorum.

Et vt Papa Synodos habeat: quomodo sanari Ecclesia potest, si Papa nihil decerni contra arbitriū suum

patiatur, si nemini concedat dicere sententiã, nisi suis membris? quæ habet obligata horrendis iuramentis & maledictionibus, ad defensionem suæ Tyrãidis & impietatis, sine v'la exceptione verbi Dei. Cùm autẽ iudicia Synodorum sint Ecclesiæ iudicia, non Pontificũ: præcipuè Regibũ conuenit coercere Pontificum licentiam, & efficere, ne Ecclesiæ eripatur facultas iudicandi & decernendi ex verbo Dei. Et vt reliquos errores Papæ taxare cæteri Christiani debent: ita etiã reprehendere debent Pontificem defugientẽ & impediẽtẽ veram cognitionem & verum iudicium Ecclesiæ.

Itaq; etiam si Romanus Episcopus iure diuino haberet primatum: tamen posteaquam defendit impios cultus & doctrinam pugnantem cùm Euangelio, non debetur ei obedientia, imò necesse est ei tanquã Antichristo aduersari. Errores papæ manifesti sunt, & nõ leues. Manifesta est etiam crudelitas, quam exercet. Et constat mandatum Dei esse, vt fugiamus idolatriã, impiam doctrinam, & iniustam sæuitiã. Ideo magnas, necessarias, & manifestas causas habent omnes pu, ne obtemperent Papæ. Et hæ necessariæ causæ pios consolantur, aduersus omnia conũtia; quæ de scandalis, de schismate, de discordia obũti solent.

Qui verò sentiunt cum Papa, & defendunt eius doctrinam & cultus, polluunt se idolatria & blasphemis opinionibus, fiunt rei sanguinis piorum, quos Papa persequitur, lædunt gloriam Dei, & impediunt salutem Ecclesiæ: quia confirmant errores & flagitia ad omnem posteritatem.

DE POTESTATE ET IURISDICTIONE

EPISCOPORVM.

EVANGELIUM tribuit his, qui præsunt Ecclesiis, mandatum docendi Euangelium, remittendi peccata,

cata,